KANSALLINEN KOULUTUKSEN ARVIOINTIKESKUS
NATIONELLA CENTRET FÖR UTBILDNINGSUTVÄRDERING
FINNISH EDUCATION EVALUATION CENTRE

TAMPEREEN YLIOPISTON AUDITOINTI

Författare **Markus Granlund, Sampo Mielityinen, Helena Mustikainen, Aino Karvonen, Hanna Väätäinen & Sanna Vahtivuori-Hänninen. Tampereen yliopiston itsearviointiraportti (toim.) Leena Ahrio, Taru Koskinen & Terhi Yliniemi**
Publikationsår **2023**, NCU:s publikation **25:2023**
Språk **Finska**
ISBN **978-952-206-803-3 pdf**

3.3 Laatujärjestelmän toimivuus ja kehittäminen

- Högskolans självvärdering

Laatujärjestelmän kehittäminen

Tampereen yliopiston laatujärjestelmässä keskeistä ovat pitkäjänteinen kehittäminen, toimielintyöskentely sekä henkilöstön ja opiskelijoiden osallistuminen. Laadunhallinnan periaatteet ja tutkintokoulutuksen laadunhallinnan periaatteet hyväksyttiin yliopiston ensimmäisenä toimintavuonna 2019. Laatukäsikirja valmisteltiin yhteistyössä toimielinten ja ylioppilaskunnan kanssa vuosina 2020–2021 ja päivitettiin alkuvuonna 2023 yliopiston päivitetyn strategian mukaiseksi. Opiskelijat osallistuvat toiminnan kehittämiseen erityisesti toimielinten, tutkinto-ohjelmien suunnitteluryhmien ja erilaisten työryhmien jäseninä.

Yliopiston johtoryhmä toimii laadunhallinnan ohjausryhmänä ja arvioi vuosittain laatujärjestelmän kokonaisuutta ja kehittämistarpeita sekä sopii keskeisistä kehittämistoimista ja arviointisuunnitelmasta. Kolmevuotiset kehittävien arviointien suunnitelmat (kuvio 9) ohjaavat sisäisten arviointien toteuttamista.

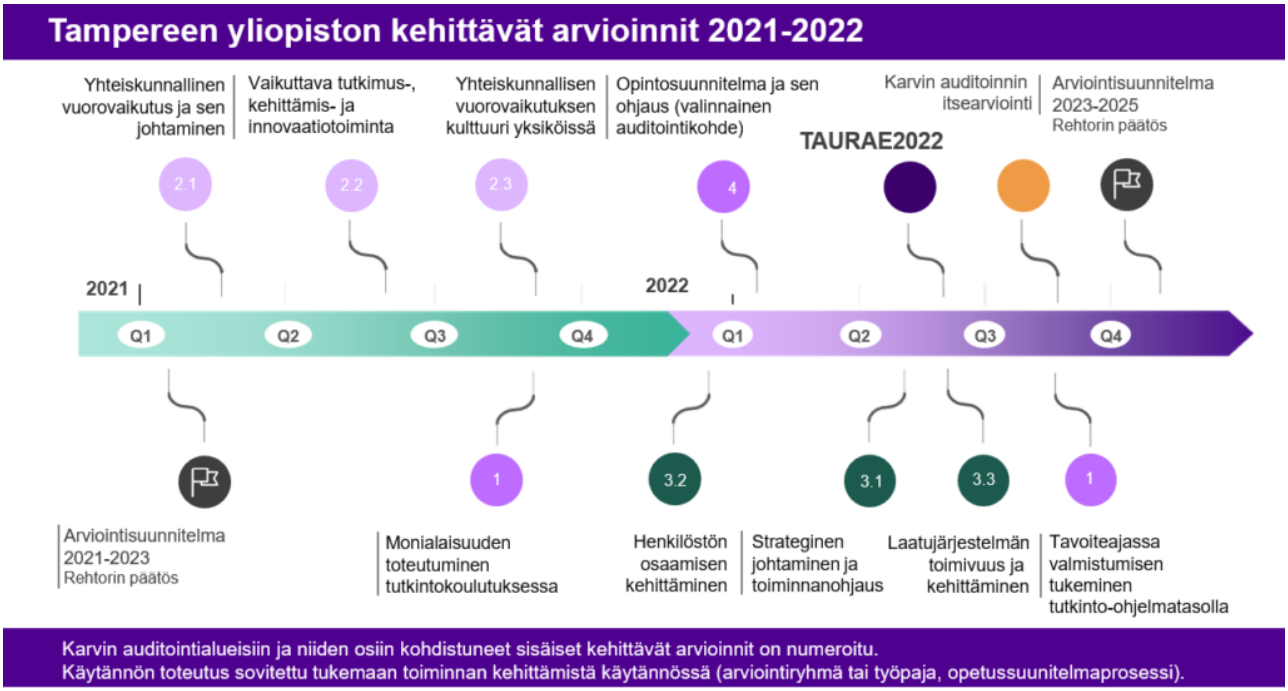

Kuvio 9. Toteutetut arvioinnit vuosina 2021–2022.

Arviointien tavoitteena on luoda kokonaiskuvaa ja yhteistä näkemystä yliopiston toiminnan nykytilasta sekä tunnistaa toiminnan vahvuuksia ja parantamisalueita. Arvioinneissa hyödynnetään yliopiston laatukäsikirjan EFQM2020-malliin perustuvaa viitekehystä. Laatujärjestelmän kokonaisuus arvioidaan seuraavan kerran syksyllä 2023 auditoinnin kehittämissuosituksia hyödyntäen. Arviointien toimenpiteiden toimeenpanoa seurataan yliopiston johtoryhmässä. Seurannassa pilotoidaan riskienhallinnassa käytettävää järjestelmää.

Yliopiston laatujärjestelmän vastuut noudattavat johtamisjärjestelmää. Vastuu toiminnan laadusta ja sen kehittämisestä kuuluu kaikille oman tehtävän mukaan. Toiminnan lainmukaisuutta ja hyvän hallinnon toteutumista varmistetaan sisäisten tarkastusten ja sisäisen valvonnan avulla. Yliopistotason laatukehä (PDCA) kuvaa laadunhallinnan keskeiset suunnitelmat, toimintakäytännöt, seuranta- ja arviointimenettelyt sekä päätöksen teon foorumit (kuvio 10.)

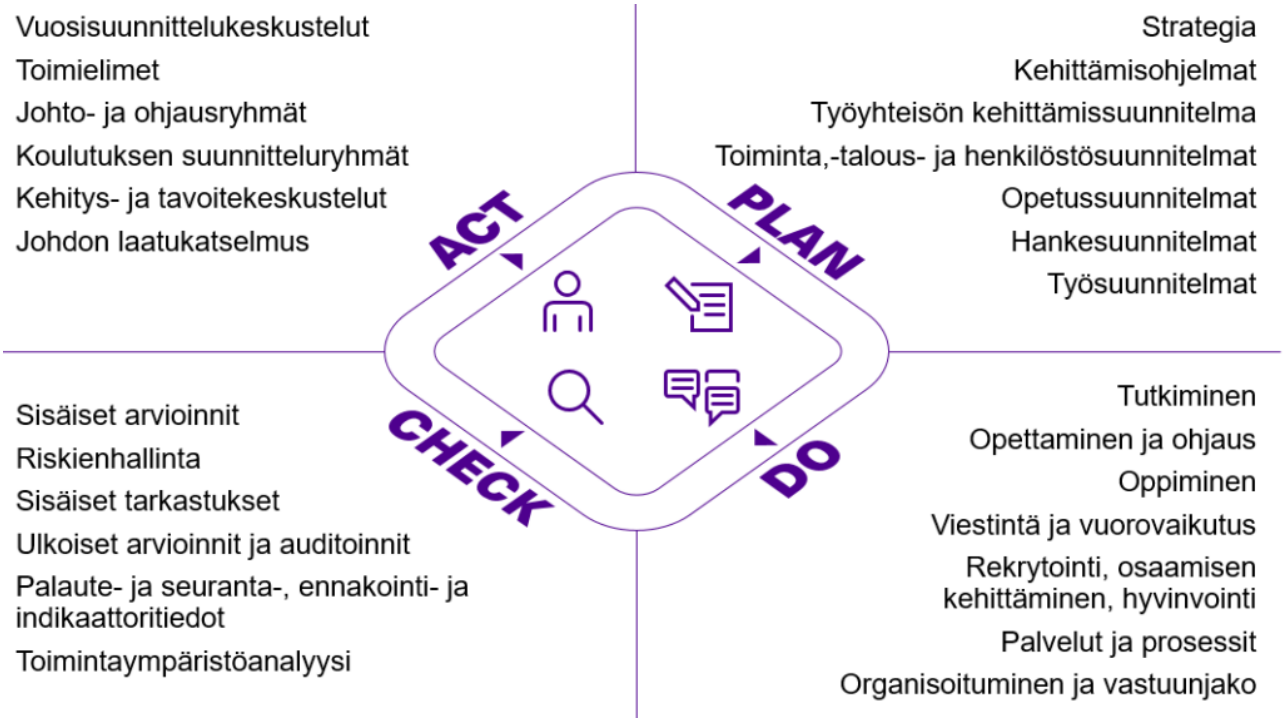

Kuvio 10. Yliopistotason laadunhallinnan kehä.

Yliopistotason laadunhallintaa valmistee, toimeenpanee ja koordinoi tiedekuntien, tukipalveluiden ja ylioppilaskunnan edustajien muodostama provostin laatutiimi. Yhteisten menettelytapojen organisoinnista tiedekunnissa ja palvelualueilla huolehtivat nimetyt laatuyhteyshenkilöt. Yhteisön jäsenten ymmärrystä laatutyöstä arkisena toimintana tukevat tiedekuntien ja palvelualueiden PDCA-laatukehät. Tiedekuntia ja palveluyksiköitä on tuettu tunnistamaan niille keskeisimmät indikaattorit, palautetiedot sekä tarkastusten ja arviointien tulokset. Yliopiston vuosikellot auttavat hahmottamaan vuoden kulkua ja toiminnan kokonaisuutta. Laatujärjestelmän kehittämisessä on tehty yhteistyötä Helsingin, Turun ja Jyväskylän yliopistojen kanssa ja auditointiin valmistautumisessa erityisesti TAMKin kanssa.

Laatujärjestelmä perustehtävien ja strategian tukena

Yliopiston laatujärjestelmä tukee yliopiston perustehtävien ja strategian toteuttamista. Koulutuksen laadunhallinnalla on pitkät perinteet tutkintokoulutuksessa. Tutkintoon johtavaa koulutusta ja jatkuvan oppimisen kokonaisuutta nivotaan edelleen paremmin toisiinsa. Koulutuksen palautejärjestelmää on kehitetty ja sitä parannetaan edelleen. Tiedekunnilla on omat, koulutuksen palautejärjestelmiin kirjatut käytäntönsä hankkia palautetta sidosryhmiltä opetussuunnitelmatyön tueksi.

Kehittävät arvioinnit on koettu hyvin perustoimintaa tukeviksi. Erityisesti syksyllä 2022 toteutettu opetussuunnitelmatyötä ja opintojen sujuvuutta tukeva tutkinto-ohjelmien itsearviointimenettely on osoittautunut hyödylliseksi. Tutkinto-ohjelmat ja tiedekunnat ovat tunnistaneet koulutustensa vahvuudet ja kehittämistarpeet systemaattisesti ja muodostaneet ratkaisuja toiminnan parantamiseksi. Arvioinnista saatu tiedekuntakohtainen ja yliopistotason kokonaiskuva auttaa toiminnan systemaattisessa kehittämisessä. Yliopistotasolla kehittämiskohteiksi tunnistettiin

opinnäyteprosessi ja -ohjaus, jatkuvan oppimisen kokonaisuus ja opetussuunnitelmaprosessin tukeminen tiedolla johtamisen keinoin.

Tutkimuksen ulkoinen arviointi TAU RAE 2022 tuotti tietoa tutkimuksen laadun ja vaikuttavuuden ohella tutkimuksen tuen parantamiseksi. Tiedekunnat ovat sopineet arvioinnin pohjalta omista kehittämistoimenpiteistään ja toimenpiteitä on sisällytetty vuosisuunnitelmiin.

Laajan yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen ja vaikuttavuuden kokonaisuuden jäsentämiseksi ja edelleen kehittämiseksi yliopiston ensimmäisinä toimintavuosina kehittäviä sisäisiä arviointeja on suunnattu YVV-teemoihin.

Tietopohjaa toiminnan tietoon perustuvaan parantamiseen on vahvistettu vuonna 2021 käyttöön otetulla TUNIreports-sovelluksella. Tiedon raportointia ja avoimuutta kehitetään edelleen toiminnan ennakoinnin, seurannan ja arvioinnin mahdollistamiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedonkeruun vuosisykli on aikataulutettu yliopiston toiminnan vuosikelloon.

Rakentuva yhteinen laatukulttuuri

Yliopiston laatukulttuurissa on piirteitä molempien edeltäjäyliopistojen laatukulttuureista ja se tukee yliopiston arvojen mukaisesti yhteisön moninaisuutta. Tiedekunnat täsmentävät yhteisten linjausten pohjalta omaan toimintakulttuurinsa sovitetut toimintatapansa. Laatukehä tunnistetaan yhteisössä laatutyötä ohjaavana periaatteena. Käytännön laadunhallinta on toimimista sovittujen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä toiminnan systemaattista, osallistavaa ja tietoon perustuvaa kehittämistä.

Yliopiston hallitus tuo sidosryhmänäkemystä yliopiston toiminnan jatkuvaan parantamiseen ja työelämäyhteyksien neuvottelukunta vahvistaa yhteistyötä yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa. Sidosryhmät ovat olleet mukana sisäisissä kehittävissä arvioinneissa, yliopistojen välisissä vertaistapaamisissa ja TAU RAE 2022 -arvioinnissa. Ulkoisten sidosryhmien osallistumista laadunhallintaan vahvistetaan jatkossa edelleen.

Vahvuudet	Kehittämiskohteet
Laatujärjestelmän kehittämistyö (kuten laatukäsikirja ja arvioinnit) on osallistavaa ja kattavaa eli johto, toimielimet, henkilöstö ja opiskelijat tekevät kehittämistä yhdessä.	Kehittävien arviointien toimenpiteiden seurannan ja kytkennän vahvistaminen muuhun toiminnan kehittämiseen.
Vertaisverkostot (kuten dekaanit, tutkimuksen varadekaanit, koulutuksen varadekaanit, opettajakahvit, palveluiden asiantuntijat) tukevat yhteistyötä, hyvien käytäntöjen jakamista ja organisaation hiljaisen tiedon välittymistä.	Yhteisen toiminta- ja laatukulttuurin edelleen rakentaminen.
Vuosikellot mahdollistavat toiminnan synkronoinnin eri toiminnoissa ja toimielimissä sekä helpottavat tiedon jakamista.	Sidosryhmien kanssa tapahtuvan vuorovaikutuksen systematisointi.

3.3 Laatujärjestelmän toimivuus ja kehittäminen

- Auditeringsgruppens bedömning

Yliopiston toimintaa ohjaa vahva laatukulttuuri

Tampereen yliopistolla on perustehtävät kattava laatujärjestelmä. Auditointiaineiston perusteella yliopistolle on leimallista vahva laatukulttuuri, joka ohjaa toimintaa arjessa. Yliopiston laatujärjestelmä on teknisesti kattava ja sen kehittäminen määrätietoisesti ohjattua ja osallistavaa. Sekä sisäisten että ulkoisten sidosryhmien osallistaminen yliopiston toiminnan kehittämiseen on aktiivista ja laajaa.

Laatukulttuurille ominaista on avoimuus ja osallistavuus. Auditointiryhmä arvosti itsekriittistä ja avointa keskustelu- ja yhteistyökulttuuria, jota erityisesti henkilöstön jäsenet haastatteluissa ja työpajoissa korostivat. Yleisesti ottaen henkilöstö piti mahdollisuuksiaan vaikuttaa ja osallistua yliopiston kehittämiseen hyvinä. Tiedekuntien henkilöstön näkökulmasta yliopiston laatutyö ei kuitenkaan ole aina kovin selkeää tai näkyvää kaikille (ks. luku 3.1).

Eräs haastatteluissa esiin nostettu haaste on, että kansainvälisellä henkilökunnalla ei ole käytännössä samoja mahdollisuuksia osallistua yliopiston kehittämiseen kuin suomenkielisillä.

Yliopiston pääasiallinen hallintokieli on suomi. Yliopisto vaikuttaa tiedostavan tämän haasteen hyvin ja on ryhtynyt moniin toimenpiteisiin koko henkilöstön osallisuuden edistämiseksi.

Auditointiryhmän näkemyksen mukaan prosessia tiedonkeruusta ja seurannasta korjaaviin toimenpiteisiin voitaisiin parantaa. PDCA-syklin mukaisten toimien toteuttaminen, erityisesti Act-vaihe ja jatkoseuranta eivät aina ole prosesseina selkeitä. Prosessikuvausten kehittäminen toisi tähän lisää selkeyttä.

Yliopisto tunnistaa laatujärjestelmänsä avulla kehittämiskohteitaan

Tampereen yliopisto tunnistaa laatujärjestelmän avulla kehittämiskohteita tavoitteellisesti. Hyvä esimerkki tästä on yliopiston tuoreessa RAE-arvioinnissa saadun palautteen analysointi ja hyödyntäminen tutkimustoiminnan laadun kehittämiseksi (ks. luku 2.2). Myös henkilökunnalta ja opiskelijoilta tullutta palautetta hyödynnetään esimerkiksi palautejärjestelmiä ja opinnäytetöiden ohjauskäytäntöjä kehitettäessä. Haasteena on, että tällä hetkellä monien palautekyselyjen vastausprosentit ovat huomattavan alhaisia. Hyvänä käytänteenä auditointiryhmä pitää suoraa vuorovaikutusta opiskelijoiden kanssa. Rehtoraatti ja dekaanit esimerkiksi tapaavat säännöllisesti opiskelijoiden edustajia keskustellakseen mahdollisista ongelmista ja niiden ratkaisemisesta (ks. myös luku 4).

Kaiken kaikkiaan auditointiryhmä pani tyytyväisenä merkille, että useat auditoinnissa havaitut kehityskohteet on yliopistossa jo tunnistettu kehittämisen painopistealueiksi. Tämä kertoo yliopiston toimivasta tiedonkeruujärjestelmästä, valmiudesta tiedostaa haasteita, yliopiston kyvystä kehittyä sekä aidosta halusta ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.